

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **sędzia (del.) Anna Zalewska**

Protokolant: protokolant sądowy Joanna Sokołowska

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2020 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa [REDACTED], [REDACTED]
przeciwko **Raiffeisen Bank International AG z siedzibą w Wiedniu – działający za
pośrednictwem Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z
siedzibą w Warszawie**

o zapłatę ewentualnie zapłatę

- I. zasądza od Raiffeisen Bank International AG z siedzibą w Wiedniu – działającego za pośrednictwem Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie na rzecz powodów [REDACTED] oraz [REDACTED] kwotę 28.706,92 zł (dwadzieścia osiem tysięcy siedemset sześć złotych 92/100) oraz kwotę 19.477,97 CHF (dziewiętnaście tysięcy czterysta siedemdziesiąt siedem 97/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 maja 2018 r. do dnia zapłaty
- II. w pozostałym zakresie oddała powództwo,
- III. zasądza od stron wzajemnie koszty procesu, częściowo je rozdzielając przy ustaleniu zasady że powódka wygrała postępowanie w 52%, zaś pozwany w 48% -szczegółowe rozstrzygnięcie pozostawiając w tej mierze referendarzowi sądowemu tutejszego sądu.

Uzasadnienie

Pozwem z dnia 19 lipca 2018 r. (*data nadania na poczcie – k. 108*) powodowie [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE] żądali zasądzenia od Raiffeisen Bank Polska S.A z siedzibą w Warszawie (poprzednika prawnego Raiffeisen Bank International AG z siedzibą w Wiedniu – Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie) solidarnie na rzecz powodów kwoty 28.706,92 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 maja 2018 roku do dnia zapłaty, zasądzenia solidarnie na rzecz powodów kwoty 45.030,80 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 maja 2018 roku do dnia zapłaty, zasądzenia solidarnie na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W pozwie wskazano, że strony łączyła umowa kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty obcej CHF na kwotę 500.000,00 zł, stanowiła ona wzorzec umowy banku a powodowie nie mieli możliwości negocjacji jej treści, zawierała niedozwolone postanowienia umowne odnoszące się w szczególności do waloryzacji kredytu oraz zasad rozliczania spłat, w których bank przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości salda kredytu, jak również wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, poprzez dowolne wyznaczanie w tabelach kursów kupna i sprzedaży CHF. W powyższym zakresie strona powodowa wskazała, że sprzeczność z art. 385¹ § 1 k.c. postanowień umownych o treści zbliżonej do tych kwestionowanych przez powodów była już przedmiotem orzecznictwa innych sądów, które stwierdziły/potwierdziły ich abuzywność (*pozew - k. 13-15*).

Kwota dochodzona pozwem składa się z kwoty 28.706,92 zł, która stanowi sumę nadpłat dokonanych przez powodów w zakresie uiszczanych rat kredytowych w okresie od dnia zawarcia Umowy do dnia 16 listopada 2011 r. oraz kwoty 45.030,80 CHF, która stanowi sumę świadczeń uiszczonych na rzecz powodów w zakresie uiszczanych rat kredytowych w walucie CHF w okresie od 15 grudnia 2011 r. do dnia 15 kwietnia 2017 r (*pozew - k. 19*).

Pismem z dnia 30 grudnia 2019 r. strona powodowa rozszerzyła powództw, modyfikując roszczenie o zasądzenia solidarnie na rzecz powodów kwoty 45.030,80 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 maja 2018 roku do dnia

zapłaty, o roszczenie ewentualne - gdyby żądanie w tym zakresie nie zostało przez Sąd uwzględnione – zasądzenie od pozwanej Raiffeisen Bank International AG z siedzibą w Wiedniu na rzecz powodów łącznie kwoty 67.023,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi do dnia doręczenia odpisu niniejszego pisma do dnia zapłaty (*pismo z dnia 30 grudnia 2019 r. – k. 483-485*). Kwota roszczenia ewentualnego, zgłoszonego w przywołanej modyfikacji powództwa, to przeliczenie dokonane przez powodów tj. suma należnych rat w okresie do dnia 15.04.2017 r. powinna wynieść 160.993,27 zł, natomiast strona powodowa uiściła, zgodnie z opinią biegłego w ww. okresie łącznie 256.723,89 zł. Odliczając od różnicy powyższych kwot, tj. 95.730,62 zł kwotę żądania tj. 28.706,92 zł – pkt. 1 roszczenia zawartego w pozwie, otrzymujemy kwotę 67.023,70 zł.

Pozwany, w odpowiedzi na pozew, wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego oraz kosztów opłaty od pełnomocnictwa według norm przepisanych. Pozwany zaprzeczył twierdzeniom pozwu o abuzywności znajdujących się w umowie kredytu klauzul – wskazywał, że w orzecznictwie zdefiniowano i potwierdzono dopuszczalność identycznej konstrukcji indeksacji kredytu (*odpowieź na pozew - k. 118-121*). Strona pozwana podniosła również zarzut przedawnienia roszczeń (*odpowieź na pozew - k. 115*).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie postanowili zaciągnąć kredyt na zakupu mieszkania. W tym celu zwrócili się do Open Finance, aby zweryfikować na kredyt w jakiej wysokości mogą liczyć oraz oferta jakiego banku będzie dla nich najlepsza. Przez Open Finance zostali poinformowani, że mają zdolność kredytową jedynie we frankach. Wskazywali, że panowało wtedy ogólne przekonanie, że jest to kredyt bezpieczny, a waluta CHF stabilna. Zostali poinformowani przez pracownika Open Finance oraz Polbank, że jest to dobry i bezpieczny kredyt. Powodowie wskazali, że nie starali się o kredyt w żadnym innym banku, zdecydowali się na Polbank z uwagi na wysokość prowizji (*zeznania powódki - k. 402*). Zawnioskowali o jeden kredyt, zasugerowany przez Open Finance (*zeznania powoda - k. 404*).

Umowę przedstawiono powodom na spotkaniu, na którym miało dojść do jej podpisania. Powódka wskazywała, że pytała o możliwość negocjacji prowizji oraz treści umowy, uzyskała odpowiedź, że jest to standardowy projekt umowy (*zeznania powódki - k.*

403). Powód wskazywał, że nie otrzymali wcześniej projektu umowy do zapoznania się z nim (zeznania powoda - k. 404).

W dniu 30 czerwca 2008 r. powodowie złożyli wniosek o kredyt hipoteczny nr HL53350, który wypełniony został przez doradcę z Open Finance (zeznania powódki – k. 403). We wniosku wskazana została kwota 500.000 zł jako kwota wnioskowanego kredytu i CHF jak waluta kredytu. Jako cel kredytu wskazano zakup lokalu mieszkalnego na rynku wtórnym w kwocie 472.000 zł oraz modernizację (remont, rozbudowa, adaptacja) w kwocie 28.000 zł (wniosek kredytowy - k. 152- 156).

Razem z wnioskiem kredytowym kredytobiorcy złożyli Oświadczenie Wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej (k. 158), które zawierało oświadczenie, że wnioskodawca został zapoznany przez pracownika banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz że:

- będąc w pełni świadomym ryzyka kursowego, rezygnuje z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonuje wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej,
- znane mu są postanowienia „Regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez Polbank EFG” w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej,
- został poinformowany, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach banku,
- jest świadomy, że ponosi ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt,
- jest świadomy, że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku, wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu,
- jest świadomy, że kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach opisanych w ww. Regulaminie oraz że saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej, rata kredytu wyrażone jest w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w ww. Regulaminie (oświadczenie - k. 158).

Powódka zeznała, że nie była jej przedstawiona informacja o ryzyku ani symulacja kursu (zeznania powódki – k. 402v). Powódka wskazała, że oświadczenie dotyczące tego, iż

jest świadoma, że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku, wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu, rozumiała w ten sposób, że ryzyko kursowe wpływa na wysokość raty, nie interpretowała tego tak, że będzie miało wpływ na całe saldo kredytu (*zeznania powódki – k. 403v*).

Dnia 18 lipca 2008 r. EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce (poprzednik prawny Raiffeisen Bank International AG z siedzibą w Wiedniu) wydał pozytywną decyzję co do udzielenia kredytu na 500 000 zł (*decyzja kredytowa - k. 160-161*).

W dniu 7 sierpnia 2008 roku powodowie zawarli z EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce sporządzoną w dniu 4 sierpnia 2008 roku umowę o kredyt hipoteczny nr 200808HL005335000095 (*dalej: Umowa - k.163-167*).

Integralną częścią Umowy jest „Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG”, określenia użyte w Umowie mają znaczenie nadane im przez ww. Regulamin (*dalej: Regulamin k. 169-177, § 1 ust. 2 Umowy*).

Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 500 000,00 złotych indeksowanego do waluty obcej CHF (§ 2 ust. 1 Umowy). Zgodnie z § 2 ust. 2 Umowy kredyt jest przeznaczony na zakup lokalu mieszkalnego na rynku wtórnym, refinansowanie poniesionych wydatków na cele mieszkaniowe, modernizację. Okres kredytowania wynosi 420 miesięcy, a kredytobiorca zobowiązuje się do zapłaty prowizji od udzielonego kredytu w wysokości 4500,00 zł (§ 2 ust. 3 i 4 Umowy). Przedmiot finansowania stanowi lokal znajdujący się na ul. Górczewskiej nr 15, nr lokalu 35 w Warszawie, KW nr WA4M.00050066/0. (§ 2 ust. 5 Umowy).

Kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia Umowy wynosi 4,00500 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa procentowa ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży Banku w wysokości 1,25 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF). Szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania oprocentowania oraz zasad zmiany oprocentowania określa Regulamin. (§ 3 Umowy).

Bank jest uprawniony do pobierania opłat i prowizji określonych w Taryfie oprocentowania, opłat i prowizji dla kredytów hipotecznych Polbank EFG. Strony postanowiły, że kredytobiorca zwolniony jest zapłaty prowizji od wcześniejszej spłaty kredytu dokonanej po pierwszych 3 latach okresu kredytowania. Bank zastrzegł sobie prawo do zmian wysokości opłat i prowizji w sytuacjach określonych w Regulaminie, o których informuje klienta w sposób w Regulaminie określony (§ 4 Umowy).

Zgodnie z § 6 ust. 1 kredytobiorca dokonuje spłaty rat kredytu obejmujących część kapitałową oraz część odsetkową w terminach i wysokościach określonych w Umowie. Spłata kredytu następuje w miesięcznych ratach (§ 6 ust. 2 Umowy). Kredytobiorca zobowiązany jest do utrzymywania wystarczających środków na rachunku, z którego pobierane są raty kredytu i inne należności związane z kredytem, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej. Informacje na temat zmiany stopy procentowej, wysokości rat spłaty oraz terminów spłaty kredytobiorcy otrzymują w wyciągu bankowym dotyczącym kredytu (§ 6 ust. 6 i 7 Umowy). Od zadłużenia przeterminowanego Bank pobiera odsetki o charakterze zmiennym, które w dniu sporządzenia Umowy wynoszą 16 % w stosunku rocznym (§ 8 ust. 1 Umowy).

Wszelkie zmiany Umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności, za wyjątkiem zmian w Regulaminie, zmian w Taryfie, zmian oprocentowania, innych przypadków przewidzianych w Umowie i Regulaminie (§ 14 Umowy). Natomiast zgodnie z § 15 w zakresie nieuregulowanym Umową zastosowania mają postanowienia Regulaminu (§ 15 ust. 1 Umowy).

Zgodnie z definicją zawartą w Regulaminie, kredyt indeksowany do waluty obcej to kredyt, oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według Tabeli (§ 2 pkt. 2 Regulaminu). Według definicji zawarty w § 2 pkt 12 Regulaminu, Tabela to Tabela kursów walut obcych obowiązujących w Banku.

Zgodnie z § 4 Regulaminu, określającym warunki udzielania kredytu, kredyt udzielany jest w złotych, na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej Wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej (§ 4 ust. 1 Regulaminu). W przypadku kredytów

indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane jest według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu (§ 7 ust. 4 Regulaminu).

W myśl § 9 Regulaminu raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w Umowie. W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłat kredytu, jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu (§ 9 ust. 1 i 2 Regulaminu).

Bank zastrzegł sobie prawo zmiany Regulaminu. W przypadku takiej zmiany Bank przesyła kredytobiorcy tekst zmian. Zmieniony Regulamin zaczyna obowiązywać po upływie 14 dni od doręczenia tekstu zmian, chyba że kredytobiorca w tym termin złoży pisemne wypowiedzenie Umowy (§ 23 ust 1 i 2 Regulaminu)

W dniu 22 listopada 2011 roku strony zawarły aneks nr 1 sporządzony 18 listopada 2011 r. do Umowy o kredyt hipoteczny nr 200808HL005335000095 (*dalej Aneks - k.187-190*). Zgodnie z § 1 ust.1 strony postanowiły, że spłata udzielonego kredytu indeksowanego do waluty obcej, następowała będzie w walucie obcej CHF, do której kredyt jest indeksowany. Raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego w walucie CHF, zgodnie z obowiązującym harmonogramem. Kwota w walucie obcej pobrana każdorazowo z rachunku bankowego na poczet spłaty raty kredytu powoduje pomniejszenie o tę samą kwotę zadłużenia z tytułu kapitału i odsetek wyrażonego w walucie obcej, ewidencjonowanego na rachunku kredytowym (§ 1 ust. 4 Aneksu).

Kredyt został uruchomiony 15 września 2008 r. w kwocie 500 000,00 zł i zgodnie z kursem banku – 2,0438 CHF wyniósł 244 642,33 CHF. (*zaświadczenie – k. 41*)

Do 15 kwietnia 2017 roku powodowie w związku z udzieleniem kredytu dokonali wpłat w kwocie 96.679,09 zł i w kwocie 45.030,80 CHF (*zaświadczenie k.41-45, opinia biegłego k. 451- 463*).

Przy założeniu, że kwota kredytu nie podlega indeksacji do CHF nadpłata przez powodów wiarytelności wobec pozwanego wyniosła 28 712,33 zł i 19 447, 97 CHF (*opinia biegłego - k. 451- 463*).

Powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej w mieszkaniu zakupionym ze środków pochodzących z kredytu. Powódka w dacie zawarcia kredytu nie prowadziła działalności gospodarczej (*zeznania powódki k - 403v*). Powód w momencie wypełniania wniosku prowadził działalność gospodarczą. Spółka zajmowała się marketingiem sportowym, działania prowadzone były poza Warszawą. W mieszkaniu nie prowadził żadnej działalności (*zeznania powoda – k. 404v*).

Zakupione mieszkaniu powodowie wykorzystywali na cele mieszkaniowe. Obecnie, od 3 lat, mieszkanie jest wynajmowane. (*zeznania powódki - k. 403v*).

Dokonując powyższych ustaleń Sąd oparł się na wyżej wskazanych dokumentach, których treść i autentyczność nie była co do zasady kwestionowana przez strony. Ustalając stan faktyczny, Sąd nie brał pod uwagę odpisów orzeczeń sądowych oraz przedłożonych w formie pisemnej stanowisk innych organów, gdyż nie miały one waloru dowodowego. Dokumenty te pozostawały bez znaczenia dla ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Uzupełniając Sąd ustalił fakty na podstawie dowodu z zeznań powodów, nie znajdując podstaw do odmawiania im wiarygodności. Zeznania strony nie są sprzeczne z dokumentami przez nich podpisanymi, które są sformułowane ogólnie oraz w sposób, który nie tyle przekazuje informacje o istniejącym ryzyku, co zmierza do wymuszenia na kredytobiorcy złożenie oświadczenia, iż przekazano mu wszelkie informacje i jest on w pełni świadomy ryzyka. Oświadczenia takie pozostają w istocie bez znaczenia, a pozwany nie przedstawił jakiegokolwiek dowodu na okoliczność zakresu udzielonych powodom informacji, powołując jako dowody w tym przedmiocie jedynie oświadczenia powodów (*oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej -k. 158, oświadczenie kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką - k. 179*) oraz Umowę wraz z Regulaminem.

Przeprowadzoną w trakcie sprawy opinię biegłego z dziedziny finansów Sąd uznał, za w pełni wiarygodną. Strona powodowa nie wносиła zastrzeżeń do rachunkowych wyliczeń opinii. Wskazała jedynie, że biegły naliczył bezpodstawnie na korzyść powodów wysokość

provizji do sumy uiszczonych rat kredytowych, natomiast zaznaczył też, że wyliczenia te były nieprzydatne dla sprawy. Pozwany nie zgłosił zastrzeżeń odnośnie matematycznej poprawności wyliczeń sporządzonych przez biegłego. Niezależnie od tego, wskazał, że kwestionuje wyliczenia biegłego w zakresie założeń przyjętych w celu ich sporządzenia (ich zasadności) zgodnie ze stanowiskiem pozwanego w sprawie, że dowód z opinii biegłego jest nieprzydatny dla rozstrzygnięcia sprawy oraz niedopuszczanym jest prowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane w tezie dowodowej. Zdaniem pozwanego banku, nawet w przypadku stwierdzenia, że przy określony w umowie sposób ustalania kursu wymiany danej waluty doszło do zastosowania niedozwolonego postanowienia, to nie może dojść do wyeliminowania z umowy indeksacji sumy kredytu według kursu waluty obcej. A pominięcie indeksacji prowadziłoby do zmiany prawnego charakteru umowy. Sąd doszedł do odmiennych, od stanowiska prezentowanego przez pozwanego w zakresie opinii biegłego, ustaleń. Z uwagi na to, że strony nie kwestionowały wyliczeń dokonanych przez biegłego Sąd uznał je za wiarygodne.

Wobec ustalenia istotnych okoliczności wystarczających do rozstrzygnięcia sprawy sąd pominął pozostałe wnioski dowodowe na podstawie art. 235² § 1 pkt 2-3 (*k. 516*).

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy – prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (*Dz.U. Nr 72, poz. 665 ze zm.*), w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy o kredyt hipoteczny pomiędzy powodami a EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce - poprzednikiem prawnym pozwanego banku, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do treści ust. 2 przywołanego artykułu umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Umowa kredytu jest zatem umową nazwaną, a ustawowa definicja wskazuje na jej dwustronnie zobowiązujący charakter - bank zobowiązuje się bowiem do udzielenia kredytu, a jednocześnie staje się uprawniony do uzyskania spłaty oddanej do dyspozycji kredytobiorcy kwoty, natomiast kredytobiorca ma prawo domagać się od banku wypłaty kredytu, a następnie obciąża go obowiązkiem zwrotu oddanej do jego dyspozycji kwoty. Z uwagi na nałożenia na kredytobiorcę obowiązku zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku, umowa kredytu ma również charakter odpłatny. Ponadto jest również umową konsensualną, to znaczy dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Zaznaczenia wymaga okoliczność, że w dacie zawarcia spornej umowy, prawo bankowe ustawowo nie przewidywało możliwości udzielania kredytów denominowanych i indeksowanych. Dopiero ustawą o zmianie ustawy - prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw z 29 lipca 2011 r. (Dz.U. nr 165, poz. 984), która weszła w życie 26 sierpnia 2011 r., dodano - do art. 69 ust. 2 ustawy - punkt 4a, zgodnie z którym umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

W ocenie Sądu, umowa o kredyt hipoteczny nr 200808HL005335000095, zawiera wszystkie elementy przedmiotowo istotne umowy kredytu bankowego, jej treść odpowiada definicji umowy kredytu określonej w art. 69 ustawy - prawo bankowe. Co więcej, sporna umowa mieści się w ogólnej konstrukcji umowy kredytu bankowego stanowiąc jej możliwy wariant oparty na ogólnych zasadach prawa cywilnego, w szczególności zasadzie swobody kontraktowej, zgodnie z którą strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k.c.). Umowa określała wszystkie obligatoryjne elementy umowy kredytowej, a dodatkowo wprowadzała mechanizm waloryzacyjny polegający na indeksacji kwoty kredytu udzielonego w walucie polskiej do kursu waluty obcej CHF, który to mechanizm nie może być co do zasady uznany za niedopuszczalny w świetle art. 358¹ k.c. Sąd podziela w tym zakresie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. (I CSK 1049/14), w którym stwierdził on, że umowa kredytu indeksowanego mieści się, w konstrukcji ogólnej umowy

kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 prawa bankowego).

W myśl powyższych rozważań, należy przyjąć, że umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej jest konstrukcją dopuszczalną, a wprowadzenie do niej postanowień dotyczących indeksacji kwoty kredytu mieści się w granicach swobody umów i nie stanowi naruszenia art. 69 ustawy - prawo bankowe. Odmienną zaś kwestią, poddaną ocenie Sądu, było to, czy sposób określenia zasad indeksacji nie stanowił niedozwolonych postanowień umownych.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Z powyższego przepisu wynika zatem, że postanowienie umowne jest niedozwolone, jeżeli spełnione zostały następujące przesłanki:

1. umowa została zawarta pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą,
2. postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione,
3. postanowienie nie dotyczy sformułowanych jednoznacznie głównych świadczeń stron,
4. w wyniku zawarcia w umowie tego postanowienia prawa i obowiązki konsumenta zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
5. doszło tym samym do rażącego naruszenia interesów konsumenta.

Postanowienia przedmiotowej Umowy wraz z Regulaminem, które według powoda zawierają klauzule abuzywne, to:

1. postanowienie § 2 ust. 1 zdanie drugie Umowy: „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF.”;
2. postanowienie § 2 pkt. 2 Regulaminu: „kredyt indeksowany do waluty obcej – kredyt, oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według Tabeli”;
3. postanowienie § 2 pkt. 12 Regulaminu: „Tabela to Tabela kursów walut obcych obowiązująca w Banku”;

4. postanowienie § 4 ust. 1. zdanie drugie i trzecie Regulaminu: „Na wniosek Wnioskodawcy Bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej Wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.”;
5. postanowienie § 7 ust. 4 Regulaminu: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transzy. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane jest według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo kredytu zadłużenia w walucie kredytu Kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie postanowień § 11.”;
6. postanowienie § 9 ust. 2 Regulaminu: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej: 1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłat kredytu, 2) jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.”

Stosownie do art. 385² k.c., ocenę abuzywności postanowień umowy dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny (*także: wyrok TSUE z dnia 20 września 2017 r. C – 186/16*). Postanowienie umowne skutkujące rażąco dysproporcją uprawnień i obowiązków kontraktowych na niekorzyść konsumenta jest abuzywne od chwili zawarcia umowy, bez względu czy i jak przedsiębiorca korzystał z przewidzianych w nim uprawnień. Zgodnie zatem za uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r. (III CZP 29/17) należy przyjąć, że oceny czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonuje się według stanu z

chwili zawarcia umowy, a to, w jaki sposób postanowienie jest stosowane, jest kwestią odrębną, do której art. 385¹ § 1 zdanie 1 k.c. wprost się nie odnosi. Tym samym, w ocenie Sądu, za nieprzydatną, na rzecz rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, należało uznać argumentację strony pozwanej zmierzającą do wykazania sposobu wykonywania spornej umowy.

Z tych samych względów, w realiach niniejszej sprawy, z punktu widzenia celu niniejszego postępowania tj. ustalenia czy sporne postanowienia umowne stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c., nieistotne dla rozstrzygnięcia są późniejsze zmiany w regulaminie. Na marginesie należy wskazać, że pozwany mimo przedłożenia stosownych dokumentów nie udowodnił ich skuteczności – tj. doręczenia powodowi regulaminu ze zmianami.

Następnie należało zbadać czy w przedmiotowej sprawie zostały spełnione przesłanki wskazane w art. 385¹ § 1 k.c. W realiach niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości, że powodowie zawarli sporną umowę kredytu jako konsumenci. W myśl art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Brak było podstaw do stwierdzenia, że zawarta przez strony umowa pozostawała w związku z jakąkolwiek prowadzoną przez powodów działalnością gospodarczą czy zawodową. Wprawdzie powód w dacie zawarcia przedmiotowej umowy prowadził działalność gospodarczą, natomiast zawierając sporną umowę kredytu działał jako osoba fizyczna, zawarcie przedmiotowej umowy nie było bezpośrednio związane z prowadzoną przez niego działalnością, zmierzało bowiem do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych powodów.

Stosownie do art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Pojęcie - rzeczywistego wpływu – wskazane w tym przepisie, rozumieć należy jako możliwość realnego oddziaływania na treść postanowień umownych. Okoliczność, że konsument zapoznał się z treścią zawartych w umowie postanowień i rozumiał je, nie przesądza o tym, że zostały ono indywidualnie uzgodnione, gdyż za takie możemy uznać tylko te postanowienia na których treść mógł on w praktyce oddziaływać. Na to, czy określone postanowienia były indywidualnie uzgodnione wpływa to, jak faktycznie przebiegał proces zawierania umowy. Ciężar wykazania indywidualnych uzgodnień spoczywa

przede wszystkim na tym, kto się na fakt taki powołuje – czyli, w przypadku niniejszej sprawy na pozwanym banku. Podkreślenia wymaga, że konsument posiada ułatwienie w tym zakresie, czyli domniemanie, w myśl którego nie są indywidualnie uzgodnione te postanowienia, które zostały przyjęte z wzorca, zaproponowanego przez kontrahenta.

W powyższej kwestii wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdzając w wyroku z dnia 20 maja 2015 r. (VI ACa 995/14), że postanowieniem indywidualnie uzgodnionym nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować, lecz takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia, co potwierdza, że potencjalna możliwość wywarcia wpływu przez konsumenta na treść postanowienia nie wystarcza, by uznać je indywidualnie uzgodnione. W świetle art. 385¹ kc bez znaczenia jest, czy powodowie „świadomie” dokonali wyboru umowy o kredyt, jeśli tekst umowy został opracowany przez bank (*por. A. Olejniczak, Komentarz do art. 385, w kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna, red. A. Kidyba. LEX 2014, i powołana tam literatura, A. Rzetecka-Gil. Komentarz do art. 385 (1), w: Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, tejże, LEX 2011*).

Sąd zwrócił uwagę, iż z zeznań powódki wynikało, że mimo kierowanych przez nią zapytań dotyczących możliwości negocjacji, odpowiedź na powyższe była negatywna, zaś pośrednik prawny pozwanego poinformował ją, że jest to standardowa umowa. Pozwany wskazywał, że uznać należy, że postanowienia dotyczące indeksacji kredytu do waluty CHF zostały indywidualnie uzgodnione, bowiem zostały one przyjęte przez powodów w następstwie propozycji banku oraz to powodowie samodzielnie zawnieśli o taki produkt tj. kredyt hipoteczny indeksowany kursem CHF.

W ocenie Sądu, pozwany nie wykazał, aby sporne postanowienia umowy oraz integralnego z nią regulaminu, były uzgodnione indywidualnie, mimo że zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał właśnie na pozwanym. Okoliczność, że powodowie zawnieśli o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej CHF nie świadczy o indywidualnym uzgodnieniu treści postanowień dotyczących indeksacji. Wniosek o udzielenie kredytu powodowie uzupełnili przy pomocy doradcy kredytowego, sam wniosek stanowił zaś gotowy formularz przygotowany przez bank. Powołując się ponownie na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie należy wskazać, że do tego, by skutecznie wykazać fakt, że klauzula była uzgodniona z konsumentem, nie wystarcza opatrzenie kontrolowanego postanowienia wzmiankami typu: "wyrażam zgodę", "przyjmuję

własnoręcznym podpisem" (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 6 marca 2013 r., VI ACa 1241/12, LEX nr 1322083). Powodowie wyrazili zgodę na indeksację, brak jest jednak jakichkolwiek dowodów, że sposób tej indeksacji został indywidualnie uzgodniony, zwłaszcza, że przedmiotowa umowa stanowiła stosowany przez poprzednika prawnego pozwanego wzór umowy o kredyt hipoteczny. Zdaniem Sądu, zgoda na zawarcie umowy o kredyt zawierający klauzule indeksacyjne nie jest tożsama z faktem indywidualnych negocjacji w przedmiocie treści tych konkretnych klauzul, tym samym Sąd nie podzielił argumentacji pozwanego w tym zakresie. Z tego powodu należało uznać, że postanowienia dotyczące indeksacji kredytu nie zostały uzgodnione z powodami indywidualnie.

W następnej kolejności należało ustalić, czy sporne postanowienia dotyczące indeksacji kredytu do waluty obcej stanowią postanowienia określające główne świadczenia stron. Stosownie do art. 385¹ § 1 k.c. możliwość uznania postanowień umownych za niedozwolone wymaga zakwalifikowania ich albo jako postanowienia, które nie określają głównych świadczeń stron, albo jako postanowienia określające główne świadczenia stron, które nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W niniejszej sprawie powodowie zaciągnęli kredyt indeksowany do waluty obcej, czyli kredyt, w którym kwota kredytu była wyrażana w walucie polskiej, którą następnie przeliczono na walutę obcą, natomiast w przypadku rat dokonywano operacji odwrotnej, mianowicie raty przeliczano każdorazowo z waluty obcej na walutę polską. Klauzula indeksacyjna stanowiła zatem element, za pomocą którego określano wysokość świadczeń kredytobiorców, a tym samym, stosownie do art. 69 ust. 1 ustawy prawo bankowe, stanowiła postanowienia, które określały główne świadczenie kredytobiorców.

Sąd, nie podziela w tym zakresie stanowiska strony powodowej, że klauzula indeksacyjna nie odnosiła się bezpośrednio do elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego, a zatem do oddania do dyspozycji i zwrotu kwoty kredytu. Skoro klauzula indeksacyjna wysokość tej kwoty wprost kształtowała, nie mogła mieć ona jedynie pobocznego charakteru w stosunku do głównego świadczenia kredytobiorcy. Natomiast, przedmiotem kontroli abuzywności postanowień umowy są również zapisy odnoszące się do głównych świadczeń stron. Warto w tym miejscu przytoczyć fragment orzeczenia Sądu Najwyższego z 8 listopada 2012 r. (I CSK 49/12), z którego wynika, że „zasięg pojęcia głównych świadczeń stron, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ k.c. może budzić kontrowersje, tym bardziej że nie ma tu przesądzającego znaczenia, czy wspomniane

świadczenia należą do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg odnośnego pojęcia musi być zawsze ustalany *in casu* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu umowy”.

Następnie podkreślić należy, że analizowane postanowienia umowy i regulaminu, określające mechanizm indeksacji nie wskazywały precyzyjnie rzeczywistej wysokości świadczenia banku, jak też świadczeń kredytobiorców - nie sposób ustalić wysokości świadczenia bez stosownej decyzji banku. Zarówno w umowie, jaki i regulaminie brak było jakiegokolwiek wskazania, na podstawie jakich kryteriów bank ustala kurs wymiany waluty obcej. Jedyne wskazanie jakie odnaleźć można w przedmiotowych dokumentach to odesłanie do tabeli, która określać miała kursy walut obcych obowiązujące w banku. Prowadzi to do wniosku, że w niniejszej sprawie postanowienia umowne określające główne świadczenie stron nie były jednoznacznie określone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co umożliwia poddanie ich stosownej kontroli pod kątem ich abuzywności.

W świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE, w szczególności wyroków z 20 września 2017 roku (C-186/16) oraz z 20 września 2018 roku (C-51/17), wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem językowym. Wymóg jednoznaczności należy rozumieć w ten sposób, iż nakazuje on także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się dana klauzula umowna, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne.

Postanowienia, które określają mechanizm indeksacji na gruncie spornej umowy nie stanowią całości, a rozrzucone są w oddzielnych jednostkach redakcyjnych umowy oraz regulaminu. Nie zawierają również jasnej i jednoznacznej informacji, z której wynikałoby, że wyrażenie salda kredytu w walucie obcej prowadzi do możliwych wahań wysokości zadłużenia wyrażonego w złotych polskich, czyli wysokości świadczenia, którego spełnienie zwolni kredytobiorcę z zobowiązania. Postanowienia te odsyłały do nieokreślonych w umowie i regulaminie wielkości, a mianowicie tabeli, która określała kursy walut obowiązujących w banku. Wielkości tych nie dawało się sprecyzować w świetle treści umowy, która nie stanowiła również, w jaki sposób kursy sprzedaży i kupna będą określone, stanowiąc jedynie, że będą one przeliczne według kursu zgodnie z tabelą. Ocena spornych postanowień umownych, zdaniem Sądu, prowadzi do wniosku, że sporne postanowienia

stanowiące o mechanizmie indeksacji są niejasne i nieprecyzyjne, a tym samym, choć określają główny przedmiot umowy, podlegają kontroli w ramach systemu ochrony konsumenta przed stosowaniem nieuczciwych warunków umowy przez przedsiębiorców.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki sprzecznie z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Kolejnymi przesłankami abuzywności są zatem: sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta. Konstrukcja art. 385¹ k.c. wymaga, aby powyższe przesłanki zostały spełnione w danej sprawie łącznie.

W pierwszej kolejności należało ustalić, co rozumiemy pod pojęciem dobrych obyczajów oraz rażącego naruszenia interesów. Dobre obyczaje jako klauzula generalna, odwołuje się do zakazu prowadzenia działań wykorzystujących niewiedzę, brak doświadczenia drugiej strony, naruszanie zasady równorzędności stron. Dla oceny, czy zachodzi sprzeczność z dobrymi obyczajami istotne jest, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument zgodziłby się na sporne postanowienia wzorca w drodze negocjacji indywidualnych (*tak w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14.03.2013 r. Aziz – 415/11*). Rażące naruszenie interesów konsumenta wskazuje na nieusprawiedliwioną dysproporcję na niekorzyść konsumenta wynikającą z umowy, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (*tak w wyroku SN z 3.02.2006 r. I CK 297/05*). Należy w tym kontekście przywołać również wyrok TSUE z 30.04.2014 r. (C- 26/13) w sprawie Arpad Kasler, Hajnalka Kaslerne Rabai przeciwko OTP Jelzalogbank ZRT, w które TSUE konkretyzował, że umowa powinna wskazywać jednoznacznie powody i specyfikę przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów wynikające dla niego z tego fakty ekonomiczne.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie doszło do naruszenia zasady równorzędności stron, co stanowi o sprzeczności z dobrymi obyczajami, a ponadto do nierzetelnego traktowania kredytobiorcy oraz do zawarcia umowy zgodnie z postanowieniami której, powodowie nie mogli w istocie wiedzieć, że dojdzie do niekorzystnego ukształtowania ich praw i obowiązków w przyszłości. Bez znaczenia jest w tym przypadku okoliczność czy powodowie mieli wiedzę zezwalającą na dokonanie owej analizy. Sposób sformułowania

postanowień umownych dotyczących indeksacji wykluczał chociażby potencjalną możliwość prześledzenia skutków postanowień umowy. Postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji nie odwoływały się do ustalanego w sposób obiektywny kursu CHF i wskaźników, na które żadna ze stron nie miała wpływu. Ponadto, zastosowany mechanizm indeksacji umożliwiał bankowi stosowanie odmiennego kursu CHF przy przeliczaniu wypłaconej kwoty kredytu, a innego przy obliczaniu wysokości rat kredytowych. W istocie sporna umowa wraz z regulaminem w żaden sposób nie określała podstaw ani nie precyzowała zasad, na jakich bank tworzy tabelę kursów, w konsekwencji pozwany miał w tym zakresie pełną swobodę i mógł kształtować zobowiązanie powodów w sposób dowolny i jednostronny. Tabele kursowe były sporządzane przez pozwanego i stanowiły jego wewnętrzne dokumenty, a tak ukształtowane uprawnienie do określania kursu CHF nie doznawało żadnych formalnych ograniczeń. W szczególności postanowienia przedmiotowej umowy nie stawiały wymogu, aby wysokość kursu pozostawała w określonej relacji do aktualnego kursu CHF ukształtowanego przez rynek walutowy lub np. kursu średniego publikowanego przez Narodowy Bank Polski. Uprawnienie banku do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego kursem CHF poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu kupna oraz sprzedaży franka szwajcarskiego przy pozbawieniu konsumenta jakiegokolwiek wpływu, bez wątpienia narusza jego interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Sąd, w tym zakresie nie stoi na stanowisku, że klauzula indeksacyjna nie może działać prawidłowo, przeciwnie, jeżeli miernik wartości ustalany jest w sposób obiektywny, a więc przede wszystkim w sposób niezależny od woli jednej strony umowy, mechanizm indeksacji może odbywać się zgodnie z dobrymi obyczajami, nie naruszając interesów żadnej ze stron.

Powyższe ustalenia prowadzą do wniosku, że sporne postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji istotnie zakłóciły równowagę pomiędzy stronami umowy, a także, że brak określenia w umowie sposobu ustalania kursów walutowych w rażący sposób narusza interesy konsumenta. W tym kontekście Sąd podziela pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, który wskazał, że w takim mechanizmie należy dostrzec również sprzeczność postanowienia z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta, który nie ma nawet możliwości uprzedniej oceny własnej sytuacji - w tym wysokości wymagalnych rat kredytu - i jest zdany wyłącznie na arbitralne decyzje banku (*wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2013 r., VI ACa 441/13, LEX nr 1356719*).

W konsekwencji, w ocenie Sądu należało uznać, że postanowienia te były sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy powodów. Mając powyższe na uwadze, przypomnieć należy rozważania poczynione na wstępie, że bez znaczenia, w kontekście oceny abuzywności postanowień umownych, pozostaje okoliczność, w jaki sposób umowa była faktycznie wykonywana, w tym czy bank w tabeli stosował kursy rynkowe. Postanowienie umowne nie może bowiem być uważane za abuzywne lub nieabuzywne w zależności od woli przedsiębiorcy, która przejawia się w sposobie wykonywania przez niego umowy.

Powodowie, w oświadczeniach złożonych wraz z wnioskiem kredytowym oraz umową, oświadczyli, że zostali zapoznani z ryzykiem kursowym i świadomie zaakceptowali to ryzyko. Oczywistym jest, że kredytobiorca, który zawiera umowę kredytu indeksowanego liczy się i akceptuje ryzyko związane z tego rodzaju kredytem. Natomiast, akceptacja ryzyka kursowego nie ma nic wspólnego z świadomym zaakceptowaniem arbitralnego kształtowania kursu przez bank. Nie można utożsamiać ryzyka zmienności kursu waluty z dowolnym ustalaniem kursów walut przez profesjonalną stronę umowy. Tak określona konstrukcja naraża kredytobiorcę, a równocześnie, nie gwarantuje mu żadnych środków, które pozwoliłyby chociażby na późniejszą weryfikację prawidłowości kursu ustalonego przez bank. (*por. wyrok SA w Warszawie z dnia 8 stycznia 2020 r. VI ACa 817/18, Legalis 2352870*)

Ponadto, skutek, który związany jest z zastosowaniem mechanizmu indeksacji stanowi nierównomierne rozłożenie ryzyka na strony umowy. Bank, udzielając kredytu indeksowanego, poza ryzykiem wynikającym z zawarcia umowy i potencjalnej możliwości braku spłaty kredytu przez konsumenta, ryzykuje jedynie stratę wynikającą z utraty kwoty wypłaconej konsumentowi. Odmienna jest natomiast sytuacji konsumenta, który jest narażony na zwiększenie zadłużenia w zasadzie w stopniu nieograniczonym i to na każdym etapie wykonywania umowy. W ocenie Sądu, takiej nierówności nie niweluje okoliczność oprocentowania kredytu w oparciu o stopę referencyjną LIBOR3M. Należy zauważyć, że niska stawka tej stopy referencyjnej tylko częściowo kompensuje wyższe raty w sytuacji wzrostu waluty obcej w stosunku do złotych polskich, a stosowanie tej stawki nie eliminuje elementu niepewności przy ustalaniu wartości świadczenia. Stawka LIBOR3M również podlega zmianie wpływając tym samym na zmianę wysokości salda kredytu i rat kredytu. Nie miała ona zatem wpływu na eliminację ryzyka ponoszonego przez konsumenta, gdyż poprzez

swoją niedookreśloność i zmienność w czasie nie eliminowała negatywnych skutków mechanizmu indeksacji.

W konsekwencji powyższych rozważań, Sąd przyjął, że sporne klauzule stanowią niedozwolone postanowienia umowne i nie wiążą powodów. Stosownie do art. 385¹ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 przywołanego przepisu nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Przepis ten może znaleźć zastosowanie, jeżeli po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych, umowa nadaje się do wykonania. Powyższa sankcja działa *ex tunc* i *ex lege* (wyrok Sądu Najwyższego z 21 lutego 2013 r., I CSK 408/12). Regulacja ta stanowi implementację art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, zgodnie z wykładnią TSUE umowa zawierająca nieuczciwe warunki powinna zasadniczo nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe, zgodnie z zasadami prawa krajowego (*m.in.* wyrok TSUE z dnia 3 października 2019 r., C-260/18). Wobec powyższego oraz głównego żądania powodów należało dokonać oceny czy umowa o kredyt hipoteczny zawarta między stronami może obowiązywać po wyeliminowaniu z niej postanowień dotyczących klauzul waloryzacyjnych.

Zdaniem Sądu, wyeliminowanie niedozwolonych postanowień stanowiących o sposobie indeksacji, umożliwia utrzymanie umowy zawartej przez strony bez tych klauzul. Eliminacja klauzuli indeksacyjnej obejmuje wszystkie postanowienia umowy, które się na nią składają, a więc postanowienia § 2 pkt. 2 i 12 Regulaminu, postanowienie § 7 ust. 4 Regulaminu oraz postanowienie § 9 ust. 2 Regulaminu. Postanowienia klauzuli indeksacyjnej mogą funkcjonować tylko łącznie, eliminacja któregośkolwiek z tych przeliczników przy zachowaniu konstrukcji, sprawia, że niemożliwe jest stosowanie drugiego z nich. Podkreślenia wymaga fakt, że dla oceny abuzywności postanowień stanowiących mechanizm indeksacji nie ma znaczenia zawarcie przez strony Aneksu do umowy kredytu, albowiem aneks ten nie usunął pierwotnej przyczyny niedozwolonego charakteru zawartych w umowie postanowień. Postanowienia aneksu pozostawały w związku z klauzulą indeksacyjną zawartą w umowie głównej, a skoro mechanizm indeksacji został wyeliminowany z umowy *ex lege*, to tym samym dalsze ustalenia stron odnoszące się do tego mechanizmu nie mogą odnieść skutku prawnego.

Sąd podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 9 maja 2019 r. (I CSK 242/18), w którym wskazano, że eliminacja abuzywnej klauzuli waloryzacyjnej nie

doprowadzi do upadku umowy w pozostałym zakresie. „Dla oceny tej kwestii nie ma bezpośredniego znaczenia fakt, że wymieniona klauzula określała świadczenie główne stron. Należy wprowadzić przyznać, że eliminacja postanowienia określającego takie świadczenie częściej prowadzi będzie do upadku umowy w całości niż eliminacja postanowienia niezwiązanego ze świadczeniem głównym, ale fakt ten sam w sobie jest bez znaczenia, jeżeli na podstawie pozostałych postanowień możliwe jest określenie praw i obowiązków stron. Jak wskazano dalej w uzasadnieniu przywołanego orzeczenia, w stanie faktycznym sprawy było to możliwe, gdyż umowa po eliminacji klauzul abuzywnych nadal zawiera wszystkie elementy konieczne dla określenia treści stosunku prawnego, a w szczególności kwotę kredytu w złotych, okres kredytowania i terminy spłaty oraz wysokość oprocentowania. (...) eliminacja abuzywnej klauzuli waloryzacyjnej nie prowadzi do zmiany wysokości i zasad ustalania oprocentowania. W praktyce oznacza to, że kredyt oprocentowany jest w dalszym ciągu według stosowanych na ogół dla CHF stawek LIBOR, mimo że z umowy wyeliminowane zostaje wszelkie powiązanie wysokości świadczeń z walutą inną niż polska. Nie ma tu znaczenia fakt, że Bank najprawdopodobniej nie ustaliłby wysokości oprocentowania kredytu złotowego według stawki LIBOR, gdyby był świadomy abuzywności klauzuli waloryzacyjnej. Kryterium hipotetycznej woli stron mogłoby mieć znaczenie na tle art. 58 § 3 KC, którego - jak wyżej wskazano – nie można stosować w odniesieniu do skutków eliminacji niedozwolonych postanowień umownych. Wniosek o stosowaniu dotychczasowych zasad oprocentowania kredytu wynika wprost z treści art. 385¹ § 2 KC i jest skutkiem wyeliminowania z umowy wyłącznie postanowienia uznanego za abuzywne. Modyfikacja przy takiej okazji innych postanowień umowy byłaby sprzeczna zarówno z tym przepisem, jak i z przedstawionym powyżej orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE, z którego wynika zakaz zmieniania przez sąd postanowień umowy. Jeżeli zakaz ten dotyczy bezpośrednio postanowienia uznanego za abuzywne, to tak samo, a nawet tym bardziej musi obejmować także inne postanowienia umowy, które jedynie pośrednio wiążą się z postanowieniem abuzywnym. Nie wydaje się przy tym, aby wyciągnięty tu wniosek o konieczności stosowania oprocentowania wyrażonego według stawek LIBOR stanowił zbyt surową sankcję dla Banku stosującego niedozwolone postanowienia umowne. Oznacza to jedynie tyle, że kredyt oprocentowany będzie według stawki niższej niż byłby najprawdopodobniej oprocentowany kredyt udzielony w złotych i niezawierający klauzul walutowych.” Nie można się zgodzić z twierdzeniem pozwanego, że umowa taka byłaby niezgodna z naturą stosunku kredytu, ustawą lub zasadami współżycia społecznego. Żaden

przepis prawa nie przewiduje, iż bank nie może zawrzeć umowy kredytu przewidującej zysk nierekompensujący podejmowanego przez niego ryzyka lub poniżej zysku rynkowego.

Ponadto, zgodnie z wykładnią wyrażoną w wyroku TSUE z dnia 3 października 2019 r. (C 260/18), zgodnie z którą artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że „stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę.”

Brak w polskim systemie prawnym przepisów dyspozytywnych odnoszących się do klauzul indeksacyjnych uznanych za bezskuteczne w niniejszej sprawie, zaś jak wskazano powyżej niedopuszczalne jest uzupełnienie umowy na podstawie przepisów o charakterze zwyczajowym. Nie istnieją również podstawy do zastosowania przepisu art. 358 § 2 k.c., gdyż przedmiotowa umowa kredytu została zawarta w 2008 r., podczas gdy przepis art. 358 § 2 k.c. wskazujący na możliwość stosowania kursu średniego NBP do przeliczania zobowiązań obowiązuje dopiero od dnia 24 stycznia 2009 r. i z tej przyczyny z zasady nie znajduje zastosowania do czynności prawnych pochodzących sprzed tej daty. Ponadto, Sąd nie jest uprawniony w ramach stwierdzenia abuzywności postanowień umownych do ingerencji w pozostałe postanowienia, w szczególności dotyczące stawek referencyjnych oprocentowania kredytu. Konsument nie jest związany tylko i wyłącznie tymi postanowieniami umownymi, które Sąd uznał za abuzywne. W części dotyczącej stopy referencyjnej odsetek Sąd nie stwierdził abuzywności, zatem w pozostałym zakresie umowa jest wiążąca.

Należy zaznaczyć, że strona powodowa wprawdzie powoływała się ewentualnie również na nieważność przedmiotowej umowy, ale głównym jej stanowiskiem i wolą wyrażaną w pismach procesowych, było to że umowa w pozostałej części pozostaje wiążąca. Strona pozwana, w stanowisku ewentualnym, dopuszczała możliwość unieważnienia postanowień abuzywnych. Sąd rozważył sankcję unieważnienia umowy z urzędu, jednakże za wiążące i decydujące uznał w tej mierze główne stanowisko powoda, który godził się na obowiązywanie owej umowy w takiej właśnie formie, jaka pozostaje po wyeliminowaniu niedozwolonych postanowień umownych (tak pismo z 30.12.2019 r.). W piśmie procesowym strony powodowej stwierdzono bowiem, że „przedmiotowa umowa nadaje się jednak

obiektywnie do wykonania z pominięciem postanowień niedozwolonych i w tym zakresie nie zachodzi konieczność stwierdzenia jej nieważności” (k. 484).

Analizując treść spornej umowy oraz regulaminu, Sąd doszedł do przekonania, że po wyeliminowaniu z niej niedozwolonych klauzul umownych, umowa ta może nadal obowiązywać jako umowa kredytu w złotych polskich (zgodnie z wolą dysponenta procesu). Umowa zawiera wszystkie niezbędne elementy umowy kredytu i co do zasady, w pozostałej części, jej treść jest jasna i klarowna. Wprawdzie oprocentowanie kredytu oparte będzie na stawce LIBOR stosowanej w kredytach walutowych, jednakże, zasada swobody umów, nie wyklucza możliwości zastosowania wskazanego mechanizmu do umów w złotych polskich. Podkreślenia wymaga, że w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego uznane zostało za dopuszczalne pozostawienie oprocentowania według stawki LIBOR (*por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18; wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18*).

Niedozwolone postanowienia dotknięte były identyczną wadliwością w postaci dowolności ustalania kursu przez bank. W ocenie Sądu, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, eliminacja klauzuli indeksacyjnej nie prowadzi do unieważnienia umowy, ani też nie wymaga zastąpienia nieuczciwego postanowienia umownego innym - możliwe jest funkcjonowanie umowy stron również po wyeliminowaniu z niej klauzuli indeksacyjnej (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, LEX nr 2642144*). Uznając za prawidłowy pogląd, że eliminacja klauzuli umownej uznanej za bezskuteczną nie może prowadzić do zmiany charakteru stosunku prawnego łączącego strony, tj. granicą, której przekroczenie uzasadnia interwencję sądu, jest sprzeczne z naturą stosunku (art. 353¹ k.c.) ukształtowanie umowy (*np. wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2015 r., II CSK 768/14, OSNC 2015/11/132*), należy uznać, że wartość świadczenia powinna być bezpośrednio określona w złotych polskich. Taki wniosek wynika bowiem z wyeliminowania z umowy wszelkich przeliczników na walutę obcą (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, LEX nr 2642144*).

W konsekwencji uznania abuzywności spornych postanowień stronie powodowej przysługuje prawo do żądania zwrotu pobranych od niej nienależnie świadczeń w oparciu o art. 405 w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. Stosownie do art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w

naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 k.c.). Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W realiach niniejszej sprawy nienależne świadczenie polega na tym, że bank pobierał od powodów wyższe kwoty tytułem spłaty kredytu, niż pobierałby, gdyby nie stosował niedozwolonych klauzul.

Na zasądzoną kwotę 28.706,92 zł oraz kwotę 19.477, 97CHF składa się wyżej wskazana nadpłata rat kapitałowo-odsetkowych przy założeniu braku indeksacji kredytu do CHF. Podstawą dla takiego wyliczenia była opinia biegłego uwzględniająca brak indeksacji (k. 451-463). Mając powyższe na uwadze, zasądzając kwotę 28.706,92 zł, Sąd uwzględnił kwotę nadpłaty z złotych wskazaną przez biegłego w wysokości 28.712,33 zł tylko w części roszczenia określonego w pozwie, które nie zostało w tym zakresie rozszerzone. Zasądzając kwotę 19.477,97 CHF Sąd uwzględnił kwotę nadpłaty we frankach szwajcarskich wskazaną przez biegłego. Strona powodowa dochodziła zasądzenia kwoty 45.030,80 CHF, która stanowi sumę świadczeń uiszczonych na rzecz powodów w zakresie uiszczanych rat kredytowych w walucie CHF w okresie od 15 grudnia 2011 r. do dnia 15 kwietnia 2017 r., Sąd uwzględnił to roszczenie jedynie w części w jakiej dotyczyło nadpłaty rat, biegły wyliczył kwotę nadpłaty w PLN w oparciu o średni kurs NBP z dnia spłaty raty – strona powodowa nie kwestionowała wyliczeń biegłego – w konsekwencji Sąd uznał, że kwota nadpłaty została wyliczona prawidłowo. Sąd nie podziela w tym zakresie stanowiska, że stronie powodowej należy się zwrot sumy świadczeń uiszczonych na rzecz powodów w zakresie uiszczanych rat kredytowych w walucie CHF w okresie od 15 grudnia 2011 r. do dnia 15 kwietnia 2017 r., ponieważ po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych pozostają oni zobowiązania co do tych rat w przeliczeniu na PLN, bez stosowania indeksacji.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzeczono zgodnie z art. 481 k.c., oznaczając ich bieg od daty wskazanej w powództwie tj. 17 maja 2018 roku, w której to upłynął 14 dniowy termin - od dnia doręczenia reklamacji wraz z wezwaniem do zapłaty stornie pozwanej tj. 2 maja 2018 roku - wyznaczony przez powodów do zapłaty należności.

Podsumowując, należy wskazać, że nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut przedawnienia roszczenia wniesiony przez pozwanego. Strona powodowa nie dochodzi ani

roszczenia z umowy rachunku bankowego, ani roszczenia okresowego, a roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia, które przedawnia się w ogólnym terminie dziesięcioletnim lub trzyletnim, jeśli jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (zob. np. wyrok SN z dnia 3 marca 2017 r., I CSK 318/16). Wszystkie spłaty uiszczanie przez powodów przypadły na mniej niż 10 lat przed wniesieniem pozwu, czyli przed 19 lipca 2018 r. Przy czym, strona pozwana podnosząc ww. zarzut, faktycznie go nie sprecyzowała – nie wskazała, za jaki okres, w jej ocenie, nastąpiło przedawnienie roszczenia, nie podjęła się też stosownej argumentacji.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.

Ze względu na fakt, że zasądzono tylko część dochodzonej przez stronę powodową kwoty, tj. ok. 52 % dochodzonej w pozwie kwoty, Sąd uznał, że strona powodowa wygrała sprawę 52 %, zaś pozwany w 48 % - szczegółowe rozstrzygnięcie w tej materii pozostawiając referendarzowi sądowemu tut. Sądu.

z/ odpis wyroku z uzasadnieniem dla pełn. Stron.